

(savivaldybė, mokykla)

____ klasės (grupės) mokinio(-ės) _____

(vardas ir pavardė)

ISTORIJA

Mokyklinio brandos egzamino užduotis

Pagrindinė sesija

2008 m. birželio 11 d.

Trukmė – 1,5 val. (90 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Galite naudotis rašikliu, pieštuku, trintuku.
- Egzamino metu negalima naudotis jokiais informacijos šaltiniais.
- Rašykite aiškiai ir įskaitomai mėlynai rašančiu parkeriu ar tušinuku. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai bus vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakymus ir jų paaiškinimus formuluokite glaustai ir aiškiai. Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
- Užduoties pabaigoje palikta vietos juodraščiui. Vertinant darbą, į juodrašį nebus žiūrima.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

1–13 klausimai	14–20 klausimai	21–27 klausimai	28–35 klausimai	TAŠKŲ SUMA

Vertinimo komisijos pirmininkas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

I vertintojas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

II vertintojas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

Teisingas atsakymas į kiekvieną iš 1–13 klausimų vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą. Pažymėkite teisingą atsakymą apvesdami prieš jį esančią raidę.

	Čia rašo vertintojai		
	I	II	III
<p>1. 1920 m. Lietuvos kariuomenė prie Širvintų ir Giedraičių sutriuškino:</p> <p>A jungtinius¹ rusų ir vokiečių dalinius – bermontininkus; B kaizerinės Vokietijos okupacinę kariuomenę; C lenkų kariuomenę, vadovaujamą L. Želigovskio; D Raudonosios armijos dalinius.</p>			
<p>2. Kaunas laikiną² Lietuvos sostinę tapo:</p> <p>A Lenkijos kariuomenei 1920 m. užėmus pietryčių Lietuvą; B Lietuvai su Sovietų Rusija 1920 m. pasirašius taikos sutartį; C paskelbus 1918 m. Vasario 16-osios Nepriklausomybės aktą; D Steigiamajam Seimui priėmus Lietuvos Respublikos Konstituciją.</p>			
<p>3. 1920–1922 m. Lietuvos Steigiamasis Seimas:</p> <p>A įvedė tautininkų partijos vadovaujamą autoritarinį valdymą; B paragino aktyviau kovoti su bermontininkais ir bolševikų kariuomene; C suformavo socialdemokratų ir valstiečių liaudininkų koalicinę vyriausybę; D Žemės reformos įstatymu panaikino dvarininkų žemėvaldą.</p>			
<p>4. 1940 m. birželio 15 d. Lietuvą okupavo:</p> <p>A Antantės šalys; B Lenkija; C Sovietų Sąjunga; D Vokietija.</p>			
<p>5. 1944–1953 m. Lietuvos partizaninis karas prieš sovietų valdžią:</p> <p>A parodė prievartinį Lietuvos įjungimą į Sovietų Sąjungą; B privertė sovietus atsisakyti ateizmo politikos Lietuvoje; C sustabdė kolektyvizaciją; D sustabdė Lietuvos gyventojų trėmimus.</p>			
<p>6. L. Brežnevo valdymo laikotarpiu Lietuvoje:</p> <p>A įgyvendinta rinkos ekonomika; B įteisinta nacionalistinė ideologija; C pradėta vykdyti industrializacija; D vykdytas disidentų persekiojimas.</p>			
<p>7. 1990 m. Kovo 11-osios Lietuvos valstybės atkūrimo aktą paskelbė:</p> <p>A Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas; B Didysis Vilniaus Seimas; C Lietuvos Valstybės Taryba; D Steigiamasis Seimas.</p>			

¹ jungtinius – zjednoczone – объединённые

² laikinąja – tymczasową – временной

8. 1991 m. sausio 13-ąją Lietuvoje:
- A Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis surengė Steigiamąjį suvažiavimą;
  - B Medininkų pasienio poste buvo nužudyti septyni pareigūnai;
  - C Seimas priėmė Lietuvos Respublikos Konstituciją;
  - D Sovietų Sąjungos kareiviai užėmė Vilniaus televizijos bokštą.
9. Kuris iš šių požymių būdingas autoritariniam valdymui?
- A Įgyvendinamas socialinės lygybės principas.
  - B Įvedama griežta tikybos kontrolė.
  - C Leidžiama nepolitinių organizacijų veikla.
  - D Uždraudžiama privati ūkinė veikla.
10. Kuri iš šių Lietuvos valdžios institucijų leidžia įstatymus?
- A Konstitucinis Teismas.
  - B Prezidentas.
  - C Seimas.
  - D Vyriausybė.
11. Kurios tarptautinės organizacijos nare 1991 m. tapo Lietuva?
- A Europos Sąjungos.
  - B JTO.
  - C NATO.
  - D Tautų Sąjungos.
12. Negausaus turtingųjų sluoksnio valdžia yra vadinama:
- A demokratija;
  - B despotija;
  - C monarchija;
  - D oligarchija.
13. Kuri politinė doktrina propagavo rinkos ekonomiką?
- A Anarchizmas.
  - B Liberalizmas.
  - C Marksizmas.
  - D Socializmas.

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

1–13 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA			
---------------------------------	--	--	--

I 14–20 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B ir C.

ŠALTINIS A. *Iš Tikėjimo išpažinimo*

Tikiu Vieną Dievą, Visagalį Tėvą, Dangaus ir žemės, regimosios ir neregimosios visatos Kūrėją. Tikiu Vieną Viešpatį Jėzų Kristų, Vienatinį Dievo Sūnų [...]. Tikiu Šventąją Dvasią, Viešpatį Gaivintoją, kylančią iš Tėvo ir Sūnaus [...]. Tikiu vieną šventą, visuotinę, apaštalinę Bažnyčią.

ŠALTINIS B. *Iš Korano*

Jis yra Alachas, be jo nėra jokio kito dievo. Jis Aukščiausiasis Valdovas, jis Švenčiausias, jis taikos Davėjas [...]. Tebūnie jis išaukštintas prieš stabus¹. Jis yra Alachas, Kūrėjas, Pradininkas, Formos suteikėjas [...]. Mesijas Jėzus, Marijos sūnus, yra Alacho pasiuntinys. [...] Tikėkit Alachą [...] ir nesakykit: trys.

ŠALTINIS C. *Iš istorinio veikalo*

Romos popiežius tvirtino, kad jis yra aukščiausias Bažnyčios vadovas. Bažnyčios galva Rytuose – Konstantinopolio patriarchas – atmetė popiežiaus pretenzijas. Jį rėmė Bizantijos imperatorius. Kova pasireiškė teologiniu ginču [...]. Konstantinopolio patriarchas tvirtino, kad Šventoji Dvasia gali būti kildinama tik iš [Dievo] Tėvo, o Romos popiežius teigė, kad ir iš [Dievo] Sūnaus. [...] Šis ginčas niekuomet nebuvo išspręstas. 1054 m. jis baigėsi galutiniu susiskaldymu.

14. Įvardykite religijas, kurių tikėjimo tiesos atspindi šaltiniuose A ir B. Remdamiesi šaltiniais, išskirkite po vieną būdingiausią kiekvieno tikėjimo tiesą.

Šaltinis A

Religija .....

Tiesa .....

Šaltinis B

Religija .....

Tiesa .....

(2 taškai)

15. Kurių dviejų krikščioniškų Bažnyčių ginčas aprašytas šaltinyje C? Dėl kurio tikėjimo teiginio ginčijosi abiejų religijų tikintieji?

.....

.....

.....

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai

I II III

¹ stabus – božyszczami – идолами

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
16.	Šaltiniuose A ir B minimas Jėzus. Kuo iš esmės skiriasi požiūris į Jėzų religijose, kurių tikėjimo tiesos pateiktos šiuose šaltiniuose? Šaltinis A ..... Šaltinis B ..... <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			
17.	Palyginę šaltinius A ir B, paaiškinkite, kuo skiriasi juose išdėstytas požiūris į šv. Trejybę. .... <p style="text-align: right;">(1 taškas)</p>			
18.	Paaiškinkite sąvoką <i>Koranas</i> (šaltinis B). ..... <p style="text-align: right;">(1 taškas)</p>			
19.	Koks bendras tikėjimo principas sieja religijas, kurių esminiai teiginiai pateikti šaltiniuose? Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kokio tikėjimo principo laikėsi dauguma senovės tautų, išpažinusių ¹ savo religijas. Principas ..... Ankstesnių religijų principas ..... <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			
20.	Nurodykite, kurią krikščionybės kryptį 1387 m. pasirinko Lietuva. Kokios istorinės aplinkybės nulėmė šį pasirinkimą? Krikščionybės kryptis ..... Istorinės aplinkybės .... <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			

14–20 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA			
----------------------------------	--	--	--

¹ išpažinusių – wyznających – исповедующих

Į 21–27 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B ir C.

ŠALTINIS A. Iš Liublino unijos

2. Kad Lenkijos karalystė ir Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė yra jau vienas neišskiriamas vienalytis¹ kūnas, taip pat viena bendra neišskiriama valstybė, kuri iš dviejų valstybių ir tautų susidarė ir susijungė į vieną tautą (visuomenę).

3. O kad tom dviem tautom visiems laikams įsakinėtų [...] vienas bendras karalius, kuris bus renkamas bendrais lenkų ir lietuvių balsais ir rinkimus atliekant Lenkijoje [...].

4. O kadangi Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės titulas ir urėdijos [pareigybės] pasilieka, tad, renkant ir vainikuojant, jis [valdovas] turi būti apšauktas ir Lenkijos karaliumi, drauge ir Lietuvos [...] didžiuoju kunigaikščiu.

15. Jokių kitų seimų, atskirų Lenkijos ir Lietuvos luomams, nuo šio laiko karalius nešauks, bet visada šauks bendrus seimus tų abiejų tautų, kaip vienam kūnui [...].

17. [...] Taip pat atgaunant iš Maskvos priešininko piliis, dvarus, žemės valdas ir visokius turtus, jo karališkoji malonybė turės juos gražinti tiems, kurių tos tėvonijos² buvusios prieš tai, ligi juos užgrobiant priešininkui [...].

ŠALTINIS B. LDK teritorijos ir gyventojų skaičiaus raida

Metai	Valstybės teritorija tūkst. kv. km	Gyventojų skaičius tūkstančiais
1572	320	1700
1791	250	2500
1793	132	1800

ŠALTINIS C. Iš istoriko N. Davies veikalo „Dievo žaislas: Lenkijos istorija“

Respublika buvo dvilypė valstybė, [...] skirtingi interesai niekais vertė visas pastangas ją reformuoti. Monarchija vis dar buvo renkamoji ir neretai virsdavo žaisliuku tarptautinės diplomatijos rankose. Seimą ir toliau luošino *liberum veto*, o nereformuoti įstatymai toliau leido kurtis konfederacijoms. [...] „Auksinė laisvė“, į kurią daugumai kilmingų piliečių buvo įskiepytas³ požiūris kaip į Respublikos šlovę, prarado prasmę krašte, kur devynios dešimtosios gyventojų kentė skurdą ir baudžiamą [...]. Vos tik [...] susidorojo su sukilėlių vadais ir [ištrėmė] karalių [...] neliko valdžios, su kuria būtų buvę galima tartis dėl trečiojo padalijimo.

21. Kelintais metais buvo pasirašyta Liublino unija (šaltinis A)? Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, nurodykite, koks išorės pavojus vertė LDK sudaryti uniją su Lenkija.

Metai .....

Išorės pavojus .....

(2 taškai)

22. Kuriam Lenkijos ir Lietuvos valdovui valdant pasirašyta Liublino unija (šaltinis A)? Kaip po unijos pasirašymo pradėta vadinti Lenkijos ir Lietuvos valstybė?

Valdovas .....

Valstybė .....

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai

I	II	III
_____	_____	_____

¹ vienalytis – jednolite – однородное

² tėvonijos – ojcowizny – вотчины

³ įskiepytas – wpojony – привитый

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
23.	Šaltinyje A raskite du požymius ¹ , liudijančius, kad buvo sukurta „viena bendra neišskiriama valstybė“. .... (2 taškai)			
24.	Remdamiesi šaltiniu A, nurodykite du požymius, kurie liudija LDK savarankiškumą po Liublino unijos sudarymo. .... (2 taškai)			
25.	Remdamiesi šaltiniu B ir žiniomis, nurodykite įvykį, kuris nulėmė ryškų LDK teritorijos pakitimą 1572–1791 metų laikotarpiu. Remdamiesi šaltiniu C, paaiškinkite šio nurodyto įvykio priežastį. Įvykis ..... Paaiškinimas .... (2 taškai)			
26.	Paaiškinkite šaltinyje C vartojamą <i>liberum veto</i> sąvoką. .... (1 taškas)			
27.	Remdamiesi šaltiniu C, išskirkite dvi vidines Lenkijos ir Lietuvos valstybės žlugimo priežastis. Paaiškinkite, kaip kiekviena iš nurodytų priežasčių paveikė jos irimą. Priežastis ..... Paaiškinimas .... Priežastis ..... Paaiškinimas .... (2 taškai)			
21–27 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA				

¹ požymius – cechy – признаки

Į 28–35 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A ir B.

ŠALTINIS A. Iš Walter Laqueur knygos „Europa mūsų laikais“

Tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt devintieji buvo stebuklų metai, po keturių priespaudos dešimtmečių nušlavę Rytų Europos komunistinius režimus. Didžiąją šių šalių piliečių daugumą nebuvo tekę nei dalyvauti demokratiškuose rinkimuose, nei laisvai reikšti savo nuomonę. Milijonams Rytų vokiečių buvo draudžiama matytis su savo giminėmis ir draugais, gyvenančiais anapus sienos; visoje Rytų Europoje milijonai žmonių gyveno bijodami visur esančios slaptosios policijos. Lenkijoje ir Vengrijoje išsivadavimo procesas prasidėjo dar prieš 1989 metus; Rytų Vokietijoje jis kilo vasarą ir truko keletą mėnesių; Čekoslovakijoje ir Rumunijoje revoliucija buvo grynai spontaniška ir nuvertė režimą per keletą dienų.

ŠALTINIS B. *Europa po Šaltojo karo*

	Čia rašo vertintojai		
	I	II	III
<p>28. Remdamiesi šaltiniu A, nurodykite du požymius, liudijančius demokratijos suvaržymus Rytų Europoje.</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p style="text-align: right;">(1 taškas)</p>			
<p>29. Šaltinyje A minimos Vengrija ir Rumunija. Žemėlapyje Vengriją pažymėkite skaičiumi 1, Rumuniją – skaičiumi 2.</p> <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			
<p>30. Paaškindite, kodėl žemėlapyje nepavaizduotos šaltinyje A minimos Rytų Vokietija ir Čekoslovakija.</p> <p>Rytų Vokietija .....</p> <p>Čekoslovakija .....</p> <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			
<p>31. Žemėlapyje skaičiumi 3 pažymėkite Lietuvą. Nurodykite, kada Lietuva atkūrė nepriklausomybę?</p> <p>Metai ..... mėnuo ..... diena.....</p> <p style="text-align: right;">(1 taškas)</p>			
<p>32. Nurodykite valstybes, su kuriomis ribojasi Lietuva. Nurodytas valstybes žemėlapyje atitinkamai pažymėkite skaičiais 4, 5, 6 ir 7.</p> <p>4 ..... 5 .....</p> <p>6 ..... 7 .....</p> <p style="text-align: right;">(1 taškas)</p>			
<p>33. Pasirinktinai nurodykite dvi valstybes, kurios susikūrė suirus Jugoslavijai. Nurodytas valstybes žemėlapyje atitinkamai pažymėkite skaičiais 8 ir 9.</p> <p>8 ..... 9 .....</p> <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			
<p>34. Remdamiesi žiniomis, nurodykite karinę ir ekonominę sąjungas, kurių narės yra dauguma Europos valstybių.</p> <p>Karinė sąjunga .....</p> <p>Ekonominė sąjunga .....</p> <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			
<p>35. Žemėlapyje pavaizduoti teritoriniai pasikeitimai Rytų Europoje, įvykę po Šaltojo karo. Remdamiesi šaltiniu A ir žiniomis, nurodykite dvi šių pasikeitimų priežastis.</p> <p>1 .....</p> <p>2 .....</p> <p style="text-align: right;">(2 taškai)</p>			

28–35 KLAUSIMŲ TAŠKŲ SUMA			
----------------------------------	--	--	--

JUODRAŠTIS